

PRZEGLĄD POMORSKI

DZIENNIK CHELMŹYŃSKI

ORGAN URZĘDOWYCH OGŁOSZEŃ POW. TORUŃSKIEGO I M. CHELMŹY

Nasmo demokratyczne i bezpartyjne poświęcone sprawom kulturalno-oświatowym i gospodarczym

PRENUMERATA:

wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt z dodatkami „STRZECHA RODZINNA“, „ROLNIK POLSKI“ i „BICZ“ wynosi miesięcznie w ekspedycji 2,10 zł, z odnośnikiem w dom przez listonosza 2,46 zł, kwartalnie 7,38 zł. W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie gazety. Nakładem i drukiem „Drukarni Przemysłowej“ (Fr. Miemczyk) w Chełmży. Redakcja czynna od godziny 11 — 12 i od 16 — 17-tej.

Redaktor odpowiedzialny: KAROL KIRSZ, Chełmża, Rynek bednarski 1

Telefon 72.

OGŁOSZENIA:

10 groszy za milim. 1 łamowy, szerokości 33 mm. Za reklamy na stronie tekstowej szerokości 82 m/m. 50 gr. na II-giej 75 gr. na I-ej 1,— zł. Przy powtórzeniu ogłoszeń udziela się rabatu. — Przy dochodzeniach sądowych i konkursach wszelkie rabaty upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25% dopłaty. Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsca administracja nie odpowiada. Kontabankowe: Komunalna Kasa Oszczędności w Chełmży — Bank Ludowy Chełmża — Vereinsbank Chełmża — Miejsce płatności Chełmża

Redakcja Administracja i Ekspedycja: Chełmża, przy Rynku Bednarskim nr. 1., narożnik ul. Hallera

Nr. 273.

Chełmża, środa, dnia 27-go listopada 1929 r.

Rok II.

Mac Donald w walce przeciw węglowi polskiemu nad Bałtykiem.

Gabinet p. Ramsay Mac Donalda pozostaje nadal pod znakiem groźnego kryzysu węglowego. W poprzedniej naszej korespondencji scharakteryzowaliśmy „bill węglowy“, z jakim wobec górników i właścicieli kopalń wystąpił rząd Mac Donalda. Ale zarówno w obozie federacji górników, jak i w „Mining Association“ (Związku właścicieli kopalń) ustawa węglowa p. Mac Donalda natrafiła na zasadniczy sprzeciw: magnaci węglowi odrzucili a limine propozycję konferencji i przy „zielonym stoliku“ z górnikami krótko deklarując swe stanowisko, iż z chwilą redukcji czasu pracy o pół godziny, musi, jako ekwiwalent, nastąpić redukcja plac.

To stanowisko właścicieli kopalń wywołało burzę w obozie górników.

Na konferencji Federacji Górniczej nastąpił dramatyczny rozłam: prezes Federacji, p. Smith, opuścił konferencję, pozostawiając dalsze losy negocjacji węglowych panu... Cookowi i rządowi Mac Donalda. Z pewnych kwater podniosły się głosy, że stało się... dobrze. Osoba p. Smitha, nieubłagane stojącego na stanowisku dotrzymania obietnicy wyborczej Partii Pracy, tj. przyznania górnikom 7 godzinnego dnia pracy, stanowiła poważną przeszkodę na drodze do kompromisowego sfinalizowania układu węglowego górników z właścicielami kopalń.

Rząd p. Mac Donalda nie stracił rezonu: postanowił wprowadzić ustawy węglowe... na raty. Po uzgodnieniu opinii z górnikami i właścicielami kopalń znajdują się — prawdopodobnie już w przyszłym tygodniu — w parlamencie dwie ustawy:

1) a) Redukcja czasu pracy o pół godziny (od kwietnia 1930 r.), b) kartelizacja całego przemysłu węglowego („kwoty“ i ceny węgla).

2) Ustawa o nacjonalizacji „royalties“ (prawo eksploatacji gruntów, na których znajdują się kopalnie).

Na razie przeto ciernisty problem paktu zarobkowego górników pozostanie w dziedzinie mglistych obietnic. Rząd socjalistyczny pod naciskiem p. Cooka, przerażonego stanowiskiem właścicieli kopalń (groźących redukcją obecnych plac), poszedł na kompromis w tym sensie, iż zagwarantował górnikom wprowadzenie z początkiem kwietnia 1930 r., kiedy zacznie obowiązywać zredukowany czas pracy, coś w rodzaju komitetów kontrolnych obecnych zarobków (wages board), instytucji która zawaruje górnikom nienaruszalność istniejących plac zarobkowych.

Ale punkt ciężkości polityki węglowej p. Mac Donalda leży właściwie gdzieś indziej: rząd Mac Donalda dąży konsekwentnie do kartelizacji przemysłu węglowego, aby przemysłowi temu utworzyć do walki konkurencyjnej o odzyskanie utraconych i pozyskanie nowych rynków zbytu. W tym wypadku, jak parokrotnie już wskazywaliśmy, stoimy w przededniu wzmożonej walki na bałtyckim rynku zbytu węgla.

Z chwilą, gdy „bill węglowy“ gabinetu Mac Donalda wejdzie w życie, można oczekiwać nowej ofensywy węglowej ogólno-angielskiego kartelu węglowego na Bałtyku. Węgiel eksportowy angielski

Pogrzeb Clemenceau był skromny bez krzyża.

Paryż, 25. 11. Ze względu na wyraźną wolę Clemenceau, aby pogrzeb jego odbył się z jak-największą prostotą, rząd będzie mógł przyłączyć się do żałoby narodowej jedynie przez dwie następujące manifestacje: zarządzanie opuszczenia flag do połowy masztu na wszystkich budynkach publicznych oraz uczczenie pamięci wielkiego zmarłego w obu izbach parlamentu. W poniedziałek w Izbie Deputowanych, we wtorek zaś w Senacie przewodniczący izb wygłoszą przemówienia, w których oddadzą hołd Clemenceau, poczem na znak żałoby posiedzenia zostaną zawieszane.

Katolicy francuscy, których tak prześladował Clemenceau w czasie swej długiej kariery politycznej przyłączają się do hołdu, który dzisiaj składają jego pamięci wszyscy dobrzy Francuzi. Lecz hołd ten przeznaczony jest jedynie dla Clemenceau z czasów wielkiej wojny, katolicy nie mogą bowiem zapomnieć drogiego Clemenceau, który był bezwzględny przeciwnikiem religii katolickiej i duchowieństwa, zwalczając ze wszystkich sił katolicyzm we Francji.

Żałoba narodowa we Francji.

Paryż, 25. 11. Test. Clemenceau zawiera życzenie, aby pogrzeb odbył się bez oficjalnego ceremoniału oraz aby wzięły w nim udział tylko osoby najbliższe zmarłego.

Ambasador angielski doręczył premierowi Tardieu pismo Mac Donalda, zaznaczające, iż cała Anglja wraz z Francją oplakuje śmierć znakomitego męża stanu.

Clemenceau skonał spokojnie bez cierpień. Dr. Jacquemaire, wnuk zmarłego męża stanu ze łzami w oczach zakomunikował oficjalnie o śmierci o godz. 2.20.

Clemenceau spoczywa na łożu w swoim szarem codziennym ubraniu. Przy łożu zmarłego czuwają jego dzieci, wnuki, służący oraz szofer. O

godz 3 przybył premier Tardieu, który, odchodząc od łoża zmarłego, oświadczył wielce wzruszony, iż nie weźmie udziału w żadnej oficjalnej uroczystości.

Na znak żałoby narodowej opuszczono wszędzie flagi do połowy masztu.

Zgodnie z ostatnią wolą zmarłego zwłoki spoczną w jego posiadłości w Wandei. Od samego rana zaczęły się zbierać przed domem Clemenceau wielkie tłumy.

Przybyli też i wybitne osobistości, składając w specjalnej księdze swe podpisy. Przybyli m. in. Prezydent republiki Doumergue, ministrowie i liczne osobistości i przyjaciele zmarłego. Artysta-rzeźbiarz Cognet zjął maskę pośmiertną.

będzie ponownie subsydjowany, aby tylko sprostać zwycięskiej konkurencji polskiej.

Podobno p. Archer, twórca kartelu węglowego 5-ciu hrabstw, (jednego z najważniejszych dystryktów węglowych) doprowadził, jak między wierszami przypomina w ostatnim numerze „Daily Telegraph“, do paktu kompromisowego z górnolaskimi właścicielami kopalń co do „kwot“ i cen węgla na rynkach bałtyckich, a ostatnio wydany — z ramienia Ligi Narodów — raport z międzynarodowej konferencji węglowej w Genewie zapowiada bliską realizację „locarna węglowego“. Mimo to jednakże, realnie oceniając sytuację, nie wierzymy w pokojowość p. Archera i pacyfikację światowego problemu węglowego. W chwili obecnej dobiegają przygotowania w Cardiffie do wyprawy na kanadyjski rynek węglowy. Wzajemnie za węgla, Kanada dostarczać będzie Brytanji zapasów zboża, a gabinet Mac Donalda projektuje już obecnie budowę wielkich elewatorów zbożowych w W. Brytanji, przyczem sam rząd zamierza wystąpić jako nabywca zboża kanadyjskiego.

Projekty te śledzą ze zrozumiałym zainteresowaniem angielscy producenci węgla, żywiąc przekonanie, że po wprowadzeniu w życie planu koncentracji całego przemysłu węglowego droga ku zdobyciu nowych rynków zbytu stać będzie szeroko otwartą. W chwili obecnej dobiegają również końca układy w południowej Walji, zmierzające do zfuszowania 180 drobnych kopalń i powołania do życia olbrzymiego kartelu węglowego południowo-walijskiego o kapitale 10 milionów funtów (430 milionów zł.). Będzie to krok na drodze do wy-

padu na rynek kanadyjski i decydujące posunięcie w kierunku ostatecznego skartelizowania całego przemysłu węglowego W. Brytanji. Co do zagłębia Yorkshire (gdzie rezyduje kartel „5-ciu hrabstw“ p. Archera) pragniemy dodać, że posiada kopalnie najbardziej nowoczesnie urządzone, stosunkowo najtańszą produkcję i oddawna obowiązujący 7 i pół godzinny dzień pracy. Stąd zagłębie Yorkshire i pierwsze poparło projekty węglowe Mac Donalda i występuje obecnie, jako „aliant“ Mac Donalda w walce z pozostałą grupą właścicieli kopalń.

Polska po zgonie Clemenceau.

Warszawa, 25. 11. Z powodu śmierci Jerzego Clemenceau, p. minister spraw zagr. Żalski wystąpił na ręce min. spraw zagr. Brianda telegram następującej treści:

Bolesna wiadomość o śmierci Jerzego Clemenceau, jednego z największych synów Francji, którego imię wyrzute zostało złotymi zgłoskami na kartach historii i jego ojczyzny, który przyniósł zwycięstwo i pokój, została głęboko odczuta w całej Polsce. W imieniu rządu polskiego proszę W. E. o przyjęcie wyrazu głębokiego i szczerego żalu z powodu tej wielkiej straty, jaką poniósł naród zaprzyjaźniony i sprzymierzony. (—) Żalski.

Wybuch gazu w Essen.

Essen. (Pat) Dziś nastąpił w Essen wybuch gazu. Konsekwencje jego są wprost zastraszające. 6 osób poniosło śmierć. Liczba dalszych ofiar dotychczas nie jest ustalona.

Wybuch w uniwersytecie Jagiellońskim.

Kraków. W czasie ćwiczeń chemicznych na uniwersytecie Jagiellońskim wydarzył się nieszczęśliwy wypadek, który pociągnął za sobą śmierć słuchaczki uniwersytetu.

Studentka, Emilja Bolcówna wylała podczas ćwiczeń na siebie pewną ilość benzolu, który się zapalił powodując ciężkie poparzenia ciała.

Mimo natychmiastowej pomocy, ofiara wypadku zmarła.

Wynik wyborów w pow. cieszyńskim i bielskim.

Warszawa. (PAT) W powiecie cieszyńskim na 577 mandatów obóz prorządowy uzyskał 470 mand. resztę zdobyli polscy Socjaliści. Głosowało 90 % uprawnionych.

W powiecie bielskim, na 450 mandatów, obóz prorządowy uzyskał 300 mandatów., P. P. S. 52, niemcy 37 i 61 inne stronnictwa.

Wymordowanie 100 chłopów sowieckich na granicy Estonji.

Z Rygi donoszą: W odległości 23 kilometry od granicy estońskiej na terytorjum sowieckim, w powiecie gdowskim, doszło do krwawego starcia chłopów z czekistami.

Strażnicy na granicy czekali zatrzymali grupę chłopów, zdążających do miejscowości nadgranicznych po chleb i zboże. Wywiązała się walka. Ponieważ czekistów było niewiele, zażądali oni pomocy. Wkrótce na miejsce walki przybył oddział karny, który urządził rzeź chłopów, kładąc ręką przeszło 100 osób.

Władze są już na tropie „upiora” Düsseldorfu.

Berlin, 25. 11. (PAT). W poszukiwaniu „upiora” Düsseldorfu policja tamtejsza wpadła na trop zabójcy. Jak wykazało śledztwo, sprawcą zbrodni jest kobieta. Dziś zgłosili się w komisariacie policyjnym dwaj młodzieńcy, którzy zeznali, że krytycznego dnia widzieli „upiora”, kobietę. Dalsze szczegóły trzymane są narazie w sekrecie.

Niedoszła zabójczyni w rękach sprawiedliwości.

Rzym, 25. 11. Żandarmerja rzymska aresztowała pod bazyliką św. Piotra pewną niewiastę, która z rewolwerem w ręku czyhała na życie monsignora Smitta. Jak stwierdziło dochodzenie ekarskie, niedoszła zabójczyni jest umysłowo chora.

Zaabonuj „Przeгляд Pomorski”!**Klemens Junosza.****Stracone szczęście.**

(Ciąg dalszy).

(24)

Sędzia ramionami ruszył.

— Robisz taką minę, jak gdybyś nigdy nie przeszkrobał, lecz nie bój się, sąsiedzie, nikt nas nie słyszy.

— Głupstwa mówisz, panie Onufry.

— Wiem, wiem, sędzia jest modestus, bo ci tak przykazano, a na to ci przykazano, żebyś słuchał. Słuszna rzecz oboedientia, czyli: siedzenie pod pantoflem.

— Mój panie Onufry, na toż cię wiozę z sobą, żebyś mi przykre rzeczy mówił.

— A przepraszam; jeśli ci przykry, to już nie mówię, albo zacznę z innej beczki, powiedz mi oto, czy z twoim synem tak źle, że aż sam po doktora jedziesz, chociaż jeden już był.

— Nie, tylko dla spokojności Weronisi.

— Słusznie; spokojność także to skarb drogi, a żona podobno jeszcze droższy na czem się wreszcie nie znam, bo jestem, jak uważasz, puer i adolescens, czyli: kawaler do wzięcia.

— Któżby cię wziął?

— Były takie co chciały, zresztą de gustibus non est disputandum, co znaczy: każda potwora ma swego adoratora; niedawno nawet chciała mnie uszczęśliwić pewna wdowa, ale jej grzecznie odrzekł: non sum dignus, czyli po polsku; nie głupim!

— Nic nie wiedziałem go już dawno. Jak słyszę, piękny chłop, kubek w kubek tatuś.

Napad bandytów na „Orient Express” na granicy jugosłowiańsko-bułgarskiej.

London. „Times” donosi z Białogrodu, że na pograniczu serbsko-bułgarskim napadł wielki oddział uzbrojonych bandytów na pociąg pospieszny t. zw. „Orient Express”.

Bandyci obrzucili pociąg granatami ręcznymi i ostrzeliwali go następnie z rewolwerów i karabinów. Maszynista nie zatrzymał pociągu i mimo uszkodzonego parowozu dojechał szczęśliwie do Carogrodu. Na stacji kolejowej w Carogrodzie stwierdzono, że nikt z pasażerów nie

poniósł uszkodzenia.

Rząd jugosłowiański wysłał na granicę silne oddziały wojskowe celem zamknięcia granicy i tropienia bandytów, którzy jak słychać — przedostali się wczoraj z terytorjum bułgarskiego na terytorjum jugosłowiańskie.

Według innej wiadomości bandyci mieli pociąg zatrzymać i doszczętnie obrabować. Oficjalny komunikat nie został jeszcze wydany.

Z kraju.**Pierwsze posiedzenie Sejmu.**

P. marszałek Sejmu Daszyński, wyjechał wczoraj na kilkadniowy pobyt do Bystrej. Po jego powrocie naznaczony będzie termin pierwszego posiedzenia sesji budżetowej sejmu.

Utrzymują, że posiedzenie to odbędzie się d. 5 grudnia rb.

Nie bądź Pan — Korfanty!

„Rzeczpospolita” donosi, że w związku z artykułem pisma Liebermanna, który niedawno udowodnił w „Robotniku”, że fakt rozwiązania Sejmu musi zawierać termin nowych wyb., inaczej jest nieważny, poseł Korfanty postanowił zażądać wypłacenia mu djet poselskich należnych mu jako posłowi do sejmu śląskiego. Sejm ten został rozwiązany w lutym a nowych wyborów dotąd nie naznaczono. Poseł Korfanty nadmienił, że wypłacenie djet przeznaczy na cel dobroczynny.

Garbowali skóry ludzkie.

W dniu wczorajszym odbyły się w Warszawie dwie sensacyjne rozprawy. Pierwsza to proces marjawickiego „arcybiskupa” Kowalskiego w Sądzie Apelacyjnym, drugi w Sądzie Okręgowym, proces wielkiej fabryki garbarskiej Aleksander Horn. Podobno podczas tego procesu mają być ogłoszone rewelacyjne materiały, a mianowicie w czasie okupacji niemieckiej miała być przeprowadzona niebywała produkcja skór podlegająca na garbowaniu skór ludzkich, ściąganych z trupów dostarczanych do szpitali wojskowych.

W Warszawie niebędzie Akademii Nauk.

Z Warszawy donoszą: Jak się dowiadujemy z poważnego źródła, Akademii nauk na razie w Warszawie nie będzie. Przemianowanie Towarzystwa Naukowego Warszawskiego na Akademię Nauk, które miało nastąpić w czwartek 21 bm.,

Sędzia uśmiechnął się.

— Niczego chłopak, istotnie, kontent z niego jestem.

— Gdzie bywał? co robił przez tyle czasu? O długach nie mów, bo wiem, że każdy syn je robi, taką jest albowiem rerum natura, żeby ojcowie za synów płacili.

— Otóż mylisz się, kochany sąsiedzie, mój syn ani grosza długo nie zrobił.

— Czekajżeno, sędziulku dobrodzieju, poszukam okularów.

— Na co?

— Chciałbym się dobrze przypatrzeć, jak wygląda ojciec takiego syna, który długów nie robi, takim się mienisz przecie.

— Co tu mówić, mój sąsiedzie, wierz lub nie wierz, a ja powiadam ci, że takiego chłopca ze świecą szukać. Ja jestem z niego szczęśliwy i dumny.

— Twarz sędziego rozpromieniła się, oczy za jaśniały; opowiadał o swoim synu z zapalem, mówił o jego poczciwości; przywiązaniu do rodzinnego kąta, o zamiarach na przyszłość, a im dłużej mówił, tem wymowniejszym się stawał, tak, że pan Onufry słuchał w milczeniu, nie przerywając, zdumiony.

Pan Onufry rozmyślał nad tem co słyszał i w głęboką pogrążył się zadumę. Ważył w duchu każde słowo sędziego, czoło marszczył i ruszał wami pociesznie.

Gdy wjeżdżali do miasta, była już noc.

Pan Onufry miasta nie lubił. Czuł się jakby nieswoim i skępowanym w tem rojowisku ludzi wszelkich kondycji i stanów. Nie mógł swobodnie chodzić po twardym bruku i pełnych wyboi trotuarach, a nienastanne wymijanie i potrącenie z przechodniami doprowadzało go do wściekłości.

Zawsze też wyrzekał i mówił, że daleko le-

nie doszło do skutku. Wiadomość tę przyjmą sfery zatroskane rzeczywistością o dobro nauki, z wielkiem zadowoleniem.

Aresztowanie dyrektora Zw. Kas Chorych.

Policja śledcza dokonała nocy ub. sensacyjnego aresztowania p. Bronisława Dratwy dyrektora okręgowego Związku Kas Chorych.

Równocześnie osadzono w areszcie trzech byłych urzędników: Kazimierza Kuczewskiego, b. dyrektora pow. Kasy Chorych w Warszawie oraz b. funkcyjnarzuszów tejże kasy Adama Obarskiego i Adama Kinela.

Kuczewski, Obarski Kinel oskarżeni są o podanie fałszywych danych przy rozwiązywaniu z nimi umowy o pracę przez Kasę Chorych, przez co uzyskali większe odprawy.

P. Dratwa oskarżony jest o zaakceptowanie przedłożonych danych, narażając przez to kasę chorych na straty.

Wiec polityczny w sali.. gimnazjum?

Centralne władze P. P. S. jak wiadomo, wydały obszerny okólnik instrukcyjny do wszystkich swych organizacyj prowincjonalnych w sprawie organizowania systematycznie i stale wieców, poświęconych omówieniu obecnej sytuacji politycznej kraju.

W Łodzi odbyć się ma w sali gimnazjum im. Marszałka Piłsudskiego taki wiec, jako „odczyt” p. Czaplińskiego na temat „Ustrój polityczny w Polsce”. Wiec ten o charakterze wybitnie politycznym organizuje socjalistyczny magistrat, a właściwie wydział oświaty i kultury. Dzisiaj ukazały się nawet na mieście afisze, zapowiadające ten odczyt. Afisze te pomimo, iż zapowiadają imprezę polityczną, drukowane są na koszt magistratu. Sprawa ta wywołała odpowiednią reakcję. Rada pedagogiczna gimnazjum im. Marszałka Piłsudskiego postanowiła przeciwstawić się temu odczytowi i nie pozwolić na urządzenie go w sali gimnazjum.

— Człowiek idzie sobie swobodnie każdy go zna, przywita, powie dobre słowo, w tych zaś Sodomach i Gomorach nietylko że lada ulicznik porządnego człowieka potrafi, ale jeszcze za kieszeń trzeba się ciągle trzymać, na każdym kroku płacić bez końca.

To też przyjechawszy do miasta i zajmwszy pokój w hotelu, pan Onufry postanowił urządzić się w ten sposób, aby jak najmniej gwaru miejskiego słyszeć.

— In primis, sędziulka kochany — rzekł — idź zaraz do owego Eskulapa i proś, żeby jutro rano do drogi był gotów, a jak powrócisz, to sobie przepędzimy wieczór, jak dwaj poczciwi wieśniacy, w spokoju, ciszy i na przyjacielskiej gawędce.

— A możemy tak do teatru? co? — spytał sędzia.

— Dajże pokój! to jest, jakby ci wytłumaczyć, nie teatr, ale raczej tomba obscura, czyli kurnik; byłem tam raz, niech ich nie znam, Chyba, że sędzia chcesz przyjrzeć się aktoreczkom, co? ale wątpię, czy masz na to dyspensję, czyli mówiąc po ludzku; kwitek od sędziny?

— Co też mówisz?

— Czuję to przez skórę, żebyś takiej lincencyj nie dostał, a zresztą co nam starym z tego przyjdzie? jak cię kocham, sędziulku.

— Masz racją panie Onufry,

— Tedy idź do doktora i powracaj, a później zabawimy się honeste, jak na uczciwych ludzi przystoi.

Sędzia, zawsze zgodny, nie oponował, przebrał się naprędce i poszedł; pan Onufry tymczasem rozsiadł się wygodnie na kanapce, zapalił fajkę i dumał..

Sędzia powrócił niebawem.

(Ciąg dalszy nastąpi).

Z Pomorza.

Toruń. Próby wytrzymałości wzmocnionego mostu kolejowego na Wiśle. W dniu 19, 20 i 21 bm. odbywają się przez specjalną komisję z ramienia gdańskiej dyrekcji kolejowej i przydziale kierownika działu mostowego inż. Blaskowiaka, autora projektu wzmocnienia tego mostu, kierownika odbudowy inż. Thomasa i innych próby wytrzymałości poszczególnych przęseł, wzmocnionego nowym środkowym dźwigarem, mostu kolejowego na Wiśle w Toruniu.

Próba dokonywa się przy pomocy pociągu długości jednego przęsa, składającego się z 2 parowozów oraz węglarek naładowanych węglem.

Ponadto inżynierowie dokonują przy pomocy specjalnych, teoretycznych obliczeń współpracy starych dźwigarów z nowym.

Komisja ustaliła, że po wzmocnieniu nośność tego mostu zwiększyła się przeszło dwukrotnie.

Toruń otrzymał wreszcie samochodową karetkę pogotowia. Niejednokrotnie przychodziło nam być świadkami przewożenia chorych lub ofiar nieszczęśliwego wypadku przez karetkę pogotowia ratunkowego, jaką Toruń, stolica województwa — dotąd posiadał.

Szczerzy żal i współczucie musiało towarzyszyć tym wszystkim biedakom, których wożono do Lecznicy Miejskiej, w strasznie trzęsącym pędzie, ciągniętym przez konie!

Obecnie — skończył się nareszcie okres wysługiwania się tą przedhistoryczną landarą albowiem miasto zakupiło samochodową karetkę pogotowia ratunkowego, którą uruchomi w najbliższych dniach.

Nowa karetka będzie spełniać swe zadanie daleko prędzej i sprawniej co w niejednym wypadku przyczyni się do ułatwienia zdrowia a nawet życia choremu.

Pomorskie koło księży abstynentów podaje wszystkim członkom oraz czcigodnym księżom Konfratom do wiadomości, że w czwartek, dn. 28 bm. odbędzie się w Toruniu w salce Pom. Tow. Opieki nad dziećmi (ul. Warszawska 14 I p.) zebranie. Wykład wygłosi ks. proboszcz Szuman z Nawry. Obecność wszystkich członków pożądana, goście mile widziani.

Przeczo, pow. toruński. Dnia 23 bm. w tutejszej szkole odbyła się konferencja nauczycieli obwodu Wymysłowo. Lekcję przeprowadziła p. Świtkowska z Biskupic, a referat na temat: Zanaczenie wycieczek szkolnych wygłosił p. Patucki z Lubianki. Prelegenci byli przygotowani wzorowo.

Po zakończeniu części urzędowej nastąpiło przyjęcie przez miejscowego nauczyciela p. Włostowskiego.

Królewska Nowawieś, pow. wąbrzeski. (Sp. ks. dziekan Apolinary Karnowski). Z Królewskiej Nowejwi nadeszła żalobna wiadomość — o śmierci Księdza Apolinarego Karnowskiego, proboszcza Królewskiej Nowejwi, dziekana dekanatu wąbrzeskiego.

Sp. ks. dziekan zmarł w piątek o godz. 9-ej rano po krótkiej, lecz ciężkiej chorobie, bo chorował od niedzieli.

Zmarły ks. dziekan Karnowski urodził się dn. 22. 7. 1871 w Wiązownie, pow. bydgoskiego. Świecenia kapłańskie otrzymał w dniu 25. 3. 1897 roku. Do Królewskiej Nowejwi przybył ks. dziekan Karnowski w roku 1910 — przedtem był wikariuszem w Chmielnie, Kartuzach i Świeciu oraz proboszczem w Chwaszczynie od roku 1903. Po przybyciu do Królewskiej Nowejwi, w roku 1922 został dziekanem dekanatu wąbrzeskiego.

Śmierć ks. dziekana Karnowskiego wywołała w całej parafji głębokie wrażenie i serdeczny żal. Niech odpoczywa w pokoju!

Lisewo. (Ze Stow. Młodzieży). Onegdaj odbyło się na sali parafjalnej zebranie Stowarzyszenia Młodzieży katolickiej, na którym piękny wykład wygłosił ks. patron Dreszler.

Lipienki pow. Chełmno: Srebrny medal na Pomorskiej Wystawie drobiu w Toruniu otrzymał p. Haertle dzierżawca maj. Lipienek. Gratulujemy!

Brodnica. (Odnaczenie gimnazjum). Gimnazjum brodnickie otrzymało od Kuratorjum Okr. Szk. Pomorskiego puhar srebrny, jako odnaczenie za wysoki poziom wychowania fizycznego w szkole. Ponadto Kuratorjum odznaczyło cennym żetonem jednego z uczniów.

Dzień historyczny Kas Chorych.

Warszawa, 25. 11. Wczoraj w sali rady miejskiej rozpoczęła się dwudniowa konferencja lekarzy w kwestji usprawnienia lecznictwa w kasach chorych. Przewodnictwem obrad objął minister pracy i opieki społecznej Prystor wygłaszając przemówienie powitalne. Następnie zabrał głos prezes Naczelnej Izby Lekarskiej, główny komisarz kasy chorych dr. Chodźko. Oświadczył on,

że świat lekarski jednomyślnie stoi na stanowisku, iż ubezpieczenia społeczne stanowią konieczność narodową i państwową. Zaznaczył także, że dzień wczorajszy jest w życiu kas chorych dniem historycznym, otwiera bowiem okres w którym administracja kas odbywać będzie ścisłe porozumienie ze związkami lekarzy.

Dalsze wpływy na okręt „Pomorze”.

1. Magistrat m. Grudziądz zł. 3.000 2. Kasa Parcel-Osadnicza zł. 1.000, 3. Inspektor Szkolny Nowe zł. 12,40, 4. Wydział Powiat. Wąbrzeźno zł. 54,10, 5. Składki drobne w Sępólnie przez kasę oszczędności zł. 300, 6. Zebrane przez redakcję Słowa Pomorskiego zł. 551,70, 7. Magistrat Działdowo zł. 1.000.

1. Zebrane przez Pow. Komit. Fl. Nar. w Brodnicy w mies. sierpniu zł. 952,32, 2. Inspektor Szkolny w Świeciu zł. 86,80, 3. Inspektor Skarbowy. Skarszewy zł. 25, 4. Sędziowie S. O. Grudziądz zł. 25 5. Urzędnicy S. Grodzkiego zł. 6,75, 6. Wydział Powiatowy Gniezno zł. 2.000.

1. Magistrat Wejherowo zł. 2. Składki zebrane przez Kasę Oszczędności Nowe zł. 50, 3. Urzędnicy Państw. Banku Rolnego w Grudziądzu składka miesięczna 186,55, 4. Inspektor Szkolny Chojnice zł. 23. 5. Kasa Komunalna pow. Chełmno 3.860.

KRONIKA

Chełmża, dnia 26 listopada 1929 r.

KALENDARZYK.

Wtorek: Konrada, Sylwestra.
Środa: Walerjan, Wirgiliusza.

NOCNY DYŻUR LEKARSKI.

Dyżur niedzielny i tygodniowy dla członków Pow. Kasy Chorych pełni w tym tygodniu p. dr. Stęplewski.

NOCNY DYŻUR APTEK.

Dyżur nocny pełni „Apteka pod Orlem” pana Wolskiego.

— **Odnaczenie papieskie.** Dowiadujemy się, że Ojciec św. Pius XI udzielił na wniosek naszego Najprzew. X. Arcypasterza Stanisława Wojciecha, orderu krzyża „Pro Ecclesia et Pontifice” pani Teodorze Mellinowej (dnia 12 bm) i p. radcy miejskiemu w Chełmży (d. 15 bm.) za zasługi, poniesione na polu dobroczynności chrześcijańskiej.

Oby odnaczeni pracowali nadal wydajnie nad rozszerzeniem dobroczynności chrześcijańskiej, pomni na słowa Chrystusa „Błogosławieni miłosierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią”.

— **Osobiste.** Z dniem wczorajszym ukończył starszy posternkowy p. Kaczmarek urlop wypoczynkowy i objął urzędowanie.

Na tem miejscu składamy dzielnemu stróżowi bezpieczeństwa powodzenia w dalszej znoej i mozolnej pracy nad bezpieczeństwem bliźnich. Szczęść Boże.

— **Przypomnienie.** Zwracamy uwagę mężczyznom rocznika 1909, by zgłaszali się do rejestru.

Termin zgłoszeń kończy się z dniem 30. listopada.

Kto więc nie chce ponieść kary, nałożonej za niestawienie, niech korzysta z ostatnich dni.

— **List gończy.** Władze policyjne poszukują niejakiego Stanisława Płoszyńskiego, zamieszkałego ostatnio w Bydgoszczy przy ul. Grunwaldzkiej, który podstępnie zabrał p. Leonowi K. czternaście centnarów fasoli, a następnie ją sprzedał i zbiegł.

— **Baczność kino-amatorzy.** Z powodu przygotowania do proczystej premjery filmu współczesnego pt. „Deszcz róż św. Teresy od Dzieciątka Jezus” kino „Kryształ” jest dziś i jutro nieczynne. Dyrekcja.

— **W związku z podaną w nrze wczorajszym** wzmianką o wykupywaniu szrapnelek z losami na cenę premje, zaznaczamy, że zaraz po wykupieniu szrapnelki, można wygrane przedmioty odebrać w lokalu p. Ślesickiego, przy ul. Toruńskiej, wynajętym specjalnie na ten cel.

— **Tow. śpiewu „Cycylja”** urządziło ub. niedzielę swój doroczny wieczór Cycyli. Program złożył się z chóralnego śpiewu powitalnego, z deklamacji, którą ładnie wygłosiła p. Makuracka, z duetu, który odśpiewano b. udatnie. Śpiew solo p. Fr. Juraszka przy akompaniamencie p. K. Juraszkowej nagrodzono hucznymi oklaskami. Później nastąpił występ muzyczny, poczem odtańczyła doskonale kozaka p. Mrozówna i na życzenie gości taniec powtórzyła. Program zakończyła jednoktówka „Majsterek” odegrana znakomicie przez p. Kastnera, p. M. Jaworską, p. T. Malecką, p. Wielgoszewskiego, Muszytowskiego i Syrockiego.

Po sztuce rozpoczęła się zabawa taneczna Orkiestra złożona z pp. Nadrowskiego, Cwiklińskiego i Pawłowskiego grała prawie bez przerwy bardzo dobrze tańce, że starzy jak młodzi tańczyli ochoczo do końca zabawy.

— **Z życia ogrodników.** W ubiegłą niedzielę odbyło się w „Hotelu Dworcowym” miesięczne zebranie Towarzystwa Ogrodników.

Obrady zajął prezes, p. Kowalski z Lisewa, poczem wygłosił treściwe przemówienie, zaznaczając, że Towarzystwo miejscowe jest na Pomorzu najstarszym i najwięcej odznaczonym.

W ostatnich latach zyskało Towarzystwo 3 srebrne medale na wystawach w Poznaniu i w Toruniu. Chcąc zachęcić członków do dalszej wytrwałej i owocowej pracy, Towarzystwo postanowiło 25. członków odznaczyć pochwałami dyplomami.

Wezwaniem do zgodnej pracy zakończył treściwe swe przemówienie, poczem dokonał uroczystego aktu wręczenia.

Z kolei sekretarz, p. Dobski odczytał protokół z ostatniego zebrania.

W dalszym punkcie porządku obrad zabrał głos p. Kociniński, który wygłosił treściwy referat o hodowli pomidorów.

Prelegent przekonał swym referatem obecnych o tem, jakich środków nowoczesnych należy używać, a jakich unikać celem wydajnej hodowli pomidorów. Za tak zwięzłe i jasno wygłoszony referat słuchacze obdarzyli mówcę rzesistemi oklaskami.

Po dość ożywionej dyskusji nastąpiły wolne głosy, podczas których naznaczono termin następnego zebrania na uroczystość Trzech Króli.

Natem zakończono obrady godz. 4 1/2.

Zapisz sobie,

bo już czas się informować o ważnych zdarzeniach gospodarczych i politycznych kraju i całego świata. Aby wiadomości te szybko i tanio otrzymać, zapisz sobie za **2,45 zł. na miesiąc grudzień.**

„Przeгляд Pomorski”.

Stowarzyszenie kupców zbożowych i nasiennych na Pomorzu.

Notowanie

z dnia 21 listopada 1929 r.

Ceny za 100 kg. franc stacja załadowania na Pomorzu.

Pszenica dworska 130 ft	39,00 — 40,00
Żyto	24,50 — 25,50
Jęczmień dworski 118 ft.	25,50 — 26,50
Jęczmień targowy	24,50 — 25,50
Owies	22,25 — 23,25
Mąka pszenna 65 %	60,00 — 64,00
Mąka żytnia 70%	40,00 — 41,50
Otręby pszenne	19,00 — 20,00
Otręby żytnie	17,00 — 18,00

Pierwszy z naszego szeregu odszedł od nas w sobotę, dnia 23 listopada wiecz. na zawsze do krainy wiecznej nasz czcigodny i kochany brat, ś. p.

Stanisław Kozłowski

senior Bractwa.

Opuścił nas na zawsze pozostawiając głęboki żal w naszym gronie Wdzięczną pamięć o Nim na zawsze zachowamy.

Kurkowe Bractwo Strzeleckie w Chełmży.

Chełmża, dnia 25 listopada 1929.

Dnia 23. bm. o godz. 12-tej w południe zasnęła w Bogu po krótkich lecz ciężkich cierpieniach opatrzona Sakramentami św. moja najukochańsza żona, nasza kochana matka, siostra, teściowa i babcia, śp.

Pelagja Stachurska

z domu Szymańskich

w 47 wieku życia, o czym donosi w smutku pograżony

Mąż i rodzina.

Chełmża, 25. listopada 1929.

Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 27. bm. o godz. 8^{1/2} po poł. z Kostnicy.

Komunalna Kasa Oszczędności

miasta Chełmży
W CHEŁMŻY

:-: Instytucja o popularnej pewności :-:
Złatwia wszelkie czynności bankowe

Za wszelkie zobowiązania Kasy odpowiada
gmina miasta Chełmży.

Przyjmuje wkłady oszczędnościowe za
oprocentowaniem w stosunku rocznym 10%

Kotły do paszy
Wanny, wiadra ocynkowane
Naczynia emaljowane i blaszane
Garnki lane żelazne
Maszynki do mięsa
WAGI stołowe, belkowe i dziesiętne
Konwie do mleka
GARNKI kamienne
Narzędzia rzemieślnicze — Wyroby
stalowe. — Widły do buraków i kartofli.

TOWARY KOLONJALNE

poleca po cenach konkurencyjnych

Edmund Kierzek

Rynek 11 CHEŁMŻA Rynek 11

Bezkonkurencyjne orzeźwiająco

„SINALCO“!

Woda mineralna,
naturalna i alkaliczna

„Ostromecko“!

Limonady! Woda sodowa

PIWO GRODZISKIE!

Piwo słodowe sanitarne
browaru bydgoskiego

„MATUŚ“!

Najlepsze piwa
browaru bydgoskiego, jak:

„Zdrój Wielkopolski“!

Pale Ale jasne! Koźlak!

Porter Wielkopolski!

poleca

A. Dylewski - Chełmża

Reprez. Browaru Bydg. - Bydgoszcz

ul. Toruńska 25. — Tel. 123.

Uczeń

do branży żelazno-kolonjalnej, syn uczciwych rodziców, inteligentny i rzutki może się zaraz zgłosić.

Edm. Kierzek
Chełmża, Rynek 11.

Biję świnie

prywatnie, a także wykonuję wyroby mięsne. Zgł. przyjmuje

R. URBĄSKI
Chełmża
ul. Hallera 19

Przemysł i handel

zamało docenia znaczenie reklamy, skutkiem czego publiczność niema możliwości zaznajomienia się z danymi artykułami. Kupiec polski musi brać przykład z zachodu i jaknajwięcej reklamować, a ogłoszenie nawet najmniejsze podane w

„Przeглядzie Pomorskim”

zapewnia interesantom

pożądaný skutek!

Zgubiono

wczoraj po obiedzie dnia 25 list. 1929 r. w Chełmży lub w podróży do Grzywny 1 kartę inwalidową nr. 8 zapełnioną i 1 kwit od karty nr. 7 na nazwisko Franc. Brzeziński Grzywna. Nagroda 5. — zł. odebrać w Administracja „Przeгł. Pom.” lub właścicielowi w Grzywnie.

!! Wytwornia pończoch!!

Norbert Bekowski
CHEŁMŻA

Chełmińska 11.

poleca trwale

pończochy

począwszy już od 1.— zł.

skarpetki męskie już od 0,75 zł.

Przyjmuje także pończochy jak i skarpetki do

nadwzięcia.

Popieraj przemysł Polski

Już najwyższy czas
zamówić

Skórki na Futra

Otrzymasz takowe w miejsc.

garbarni B. Barzey'a

Chełmża, ul. 21 Stycznia 6

obok tartaku p. Weldego

dopóki zapas starczy

Ceny bardzo niskie!

Kupuje wszelkie skórki

surowe i płacę najwyższe ceny!

Przyjmuje do wyprawy wszelkiego rodzaju skórki, które wyprawiam najnowsz. systemem garb.

Proszę zwiedzić i przekonać się!

DZIEWCZYNA

rzetelną i dobrego charakteru do dziecka i lekkich robót zaraz potrzebna.

Niedziałkowska
ul. Paderewskiego 10
II piętro.

Poszukuje się
pożyczki

na hipotekę w wysokości 10 tys. do 20 tysięcy zł, na gospodarstwo 150 morgów. Zgłosz. w „Przeглядzie Pomorskim”.